

פניני הפרשה

חיזוק עצום לחיי היום-יום

מיוסף הצדיק

כל בן אנוש החי בעולם, במהלך חייו מתרחשים מאורעות פתאומיים, ללא הכנה, שמשבשים את שיגרת חייו שהורגל אליהם, והוא אינו יודע איך לקבל מצב כזה, אנו כאנשים שחיים עם אמונה בהש"ת, יכולים לקבל חיזוק מיוסף הצדיק. גם ליוסף השתבשו החיים באמצע. הוא היה נער מוצלח, יפה תואר ויפה מראה, ישב ולמד בהתמדה עצומה ונוראה בחברותא עם יעקב אביו, קיבל ממנו תורה. פתאום ביום בהיר הוא מוצא את עצמו נזרק לבור חשוך השורץ נחשים ועקרבים, אח"כ הוא נמכר ונמסר לידי קבוצת ישמעאלים, ומתגלגל למצרים שם נמכר לעבד לאחד מנכבדי המצריים, שם הוא מבלה את ימיו. יוסף בודד לגמרי, בארץ זרה, עויינת, הוא מסור בידי זרים, לבד, אינו יודע מה יהא עימו. אחיו שהם דם מדמו ובשר מבשרו הם אלו שעשו לו כזה דבר נורא, במצב נורמלי אדם מהשורה אינו מתחיל לעכל מה קורה עימו, מחשבות רגשות ותחושות נוראיות ואימות מלוות אותו בכל רגע, זעם, כעס, תסכול, ייאוש, מושפל מבוזה, רצון לנקום, עקשנות לא לקבל את המצב ולחשוב כל רגע מדוע כל זה קורה לו, הוא לא תיכנן כך את חייו, הוא רוצה חיים רגילים, חיים מאושרים, היה לו כל כך טוב ופתאום חרב עולמו. חוסר אונים מזעזע.

אם לא די בזה, בהמשך הוא מובל לבית הסוהר כאחד העבריינים השפלים, ושוהה שם 12 שנה! מאז שהורד למצרים עד שעלה לגדולה עברו 22 שנה של סבל איום ונורא!!! חמישית מחייו! (הוא חי 110 שנים). אולם יוסף הצדיק, בעמל וביזע, עומד בנסיונות, חזק באמונתו בהש"ת, אינו נשבר, מקבל את מצבו בכניעת ראש וכפיפת קומה, מאמין באב הרחמן שלא נטשו אף לרגע אחד! הוא חי את המצב, חי עם המציאות שנכפתה עליו, ומשתדל מה שאפשר. הוא המשיך לחיות עם הקב"ה כל הזמן וכפי שמפורש בלשון הפסוקים בפרשת וישב: **"וַיְהִי יְהוָה אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלֵּחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרָיִם: וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יְהוָה אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מְצַלֵּחַ בְּיָדוֹ: וַיִּכְרֶךְ יְהוָה אֶת בֵּית הַמִּצְרָיִם בְּגַלְל יוֹסֵף וַיְהִי בְרַכַּת יְהוָה בְּכָל אֲשֶׁר יָשׁ לוֹ בְּבֵית וּבַשָּׂדֶה: עַל אֵף מִצְבּוֹ הַקֶּשֶׁה, הוּא קִיבַל אֶת הַמִּצָּב וּנְשֵׂא דְבוּק בְּקוֹדֶשׁ אַב"ה וּבַתּוֹרָתוֹ.**

ואז, לאחר 22 שנות הסבל, מהמצב השפל ביותר שיכול להיות, ברגע אחד!!! מגיעות שנות האור הגדול, יוסף עולה לשיא הגדולה. או אז התחוור כשמלה לכל התהליך הארוך והסבל הנורא

שהוא עבר, היה כדי לנסותו, וכשיעמוד בנסיון יעלה על פניו כ-1-ל-ם. וכמש"כ במדרש (ב"ר פז, ו). מכל זה רואים ב' יסודות עצומים: א. לדעת לקבל את המצב, להמשיך לבטוח בקב"ה, להשלים עם המצב ולדעת שהקב"ה ח"ו לא עזבו, ההיפך, הקב"ה מנסה אותו כדי להביאו למצב טוב יותר, הקב"ה רוצה ליתן לו שפע עצום, בזה או בזה, ולשם כך עליו להתגבר ולעמוד בדרך החתחתים, ואף אם יפול פעמים הרבה, לא יישבר לגמרי, אלא יקבל את מצבו וימשיך ללכת עם הקב"ה בכל עת, וכך יוכל לקבל את כל השפע. האור מאיר לאדם דווקא לאחר תקופה של חושך, כמו יוסף שדווקא לאחר התקופה הקשה שהייתה לו, הגיעה התקופה הזוהרת והיא נמשכה עד סוף ימיו. ולא רק זה, אלא 'מתוך החושך עצמו' כבר החל להירקם התהליך של הישועה, שבתוך בית הסוהר הוא הכיר את שרי פרעה והם סיפרו עליו אח"כ לפרעה.

ההתמודדות מעלה את האדם, וכמו יוסף, שהוא היחיד מכל ה'יב' שבטים שזכה להימנות על שבעת האושפזין, הרועים והמנהיגים של עם ישראל. דווקא ע"י הנסיונות וההרפתקאות שהוא עבר בחיים, על ידם הוא עלה ונתעלה מעל כולם עד שזכה ונעשה לאחד מאבות האומה.

ב. את הנהגתו של הקב"ה אין אנו מבינים בשעה שקורים כל הקשיים, ולכן אנו כועסים ונשברים ומתוסכלים. אם היינו רואים את 'היום שאחרי',

פנינה על הפרשה

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (ברא' מב, ח). וברש"י: "הם לא היכרוהו לפי שיצא מאצלם בלא חתימת זקן ועכשיו מצאוהו בחתימת זקן". ותמוה, האם בגלל תוספת זקן אדם לא מכיר את קלסתר פניו של אחיו? אלא ידועה ההלכה ש"אסור להסתכל בפני רשע", אולם פסק המגן אברהם (או"ח רכה ס"ק כ) שהאיסור הוא רק בהסתכלות מעמיקה ובהתבוננות, אבל בראיה חטופה אין איסור. ולכן כל עוד שהאחים חשבו שהאיש שלפניהם גוי, וטרם ידעו שהוא יוסף, לא רצו להביט בפניו - פני רשע - לדעתם, - וכשהיו זקוקים להביט בו, עשו זאת רק בראיה חטופה, ולכן לא זיהו אותו, ורק בהמשך כשאמר להם 'אני יוסף', אז הביטו בניו בצורה מעמיקה וזיהו את פניו. **(הגאון רבי שלמה סובול זצ"ל)**

היינו נראים אחרת לגמרי, אולם זוהי עבודתינו בעולם, זה בדיוק מה שהקב"ה רוצה מאיתנו, את 'האמונה'. אמונה פירושה שאינך מבין, אתה לא יודע למה זה קורה, אבל אתה מאמין! אתה הולך החושך בעיניים עצומות, מישהו מוביל אותך, אתה לא יודע להיכן הוא מוביל אותך, הכל חשוך ונורא, אבל אם זה מישהו שאתה סומך עליו, זה אוהבך וידידך, אזי אתה יודע שהוא מוביל אותך למקום בטוח. אתה סומך עליו. אתה מאמין בו שהוא לא יקח אותך למקום לא טוב. אתה אמנם לא רואה איך הוא מוביל אותך ואינך יודע את צעדיו, אבל אתה סומך עליו. אתה מרגיש שאתה בידיים טובות ורחמניות ואוהבות באמת. זוהי האמונה שנדרשת מעימנו, ועל זה צריכים לעמול, להגיע למצב שהקב"ה הוא כזה שאנו 'מרגישים' (לא רק יודעים) שאנו סומכים עליו ב-100% שאנו בידיים טובות, וגם אם אנו בחושך, אבל מי שמוביל אותנו בחושך הזה הוא אוהב אותנו באהבה אין סופית ברמה הכי שיכולה להיות. ואף כשהאור מגיע לאחר זמן ארוך, ימים חודשים שנים או עשרות שנים או שבכלל לא, אבל להאמין שאנו בידיים הכי רחמניות ואוהבות. באבא שלנו שכל כולו וכל מחשבתו למענינו, לטובתינו, בניו אוהביו. **(נערך ע"פ ספה"ק. לתגובות על מאמר זה נא לפנות לכתובת המייל המופיעה בתחתית העמוד)**

מדרשי חז"ל מופלאים

יוסף ובנימין היו בני רחל, שניהם עברו התמודדות קשה בחיים, ושניהם בזכות עמידתם האיתנה זכו ועלו לגדולה. והתמודדות (חלק ממנה) והגדולה שהם זכו, זהים. כדלהלן: יוסף עמד בניסיון הקשה עם אשת פוטיפר, היא שכנעה אותו 'יום יום' ולא הרפתה, אבל הוא לא נכנע, ובזכות זה עלה לגדולה ונעשה משנה למלך, הוא קיבל מפרעה את טבעת המלך, וכן הרכיבוהו ברחוב העיר בכבוד ויקר. הניסיון של 'בנימין' היה עם 'מרדכי' שהוא משבט בנימין, מרדכי עמד בניסיון לא לכרוע ולהשתחוות להמן, ואפי' שכולם אמרו לו 'יום יום' שזה מסוכן להתחיל עם המן, הוא לא נכנע, ובזכות זה עלה לגדולה, והרכיבוהו ברחוב העיר וקראו לפניו 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ואחשוורוש נתן לו את טבעתו.

גם הפסוקים המדברים על הניסיון שלהם ולבסוף הגדולה שהם זכו, תואמים וזהים באופן מופלא. (הפסוקים על יוסף הם בפרשיות וישב - מקץ, ועל מרדכי הם ב'מגילת אסתר') ואלו חלק מהם: "ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה" - "ויהי כאמרם אליו יום יום ולא שמע אליהם". "ויסר פרעה את טבעתו ויתן אותה על יד יוסף" - "ויסר המלך את טבעתו ויתנה למרדכי". "וילבש אותו בגדי שש" (יוסף) - "ונתון הלבוש ואת הסוס". "וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו" (יוסף) - "וירכיבוהו על הסוס ברחוב העיר". "ויקרא לפניו אברך" - "ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". **(ע"פ בראשית רבה פרשה פז אות 1).**

הקנאה שכמעט גרמה לאסון

להלן סיפור מצמרר על מידת הקנאה, שעליה כבר אמרו חז"ל במס' אבות (ד, כא) "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", וגם שלמה המלך בשיר בשירים (ח) אומר "קשה כשאלו קנאה".

בילדותו של הגאון רבי אברהם יצחק גליק זצ"ל, התגורר בעירו תלמיד חכם מפורסם וגדול בתורה שהיו לו שני בנים, והוא שלח אותם ללמוד באותו תלמוד תורה בו למד 'אברהם יצחק'. רצון עז ביותר היה לו לאותו תלמיד חכם שבניו יגדלו בתורה ויתעלו במדרגה כזו עד שיעשו 'גדולי הדור', לא פחות! לשם כך אף קרא להם בשמותיהם של צדיקי וגדולי הדור, כשמות השל"ה הקדוש ובעל ה'קצות החושן' זצ"ל, מתוך תקווה שברבות הימים יהיו כמותם. ציפיות גבוהות היו לאבא בעת שהכניס את בניו ללמוד התורה, הוא ציפה לראותם שוקדים על תלמודם ובקיאיים היטיב בחומר הנלמד הרבה מעבר לבני גילם. אך כגודל הציפייה כך רבתה האכזבה כאשר נתברר לו כי בניו אינם עולים כל כך בסולם המעלות שצייר בעני רוחו. הוא לא ראה בהם כל זכר לצדקות של השל"ה, ולא איבחן בהם כל למדנות המתקרבת לזו של בעל הקצות החושן... ואולם מה שחרה לאבא ביותר היה לראות את התלמיד 'אברהם יצחק' שעולה במעלות התורה והיראה הרבה יותר מבניו. "בושה גדולה בשבילי" - חשב האבא בליבו - "שאברהם יצחק יודע ומבין את כל מה שלומדים, בהבנה מלאה ומעולה, ומאפיל בזאת על ידיעת התורה של בני". קנאתו הקשה של האבא בילד המוכשר והחכם הלכה וגברה, העובדה שישנו ילד שעולה בהשגותיו של בניו, הייתה מעל לכח סבלו... היא לא נתנה לו מנוח ביום ובלילה עד כדי שהוא החל לרקום מזימות אפילות להסיט את הילד המוצלח מן הדרך, רח"ל. יום אחד נכנס האבא הקנאי הלז, שכאמור היה ידוע כאדם חשוב ותלמיד חכם מופלג, לרבו של הילד, והורה לו בתוקף שילך ויודיע לאבי הנער ש'אברהם יצחק' איננו מסוגל ללמוד גמרא. אותו מלמד עשה כדבריו, הוא ניגש לאביו של אברהם יצחק שהיה אדם פשוט ותמים, ואמר לו: "אמנם רצוני מאוד לעשות מבנך תלמיד חכם, אך רואה אני שכל השקעתי בבנך היא לשווא. לנער אין מספיק כלים כדי להתעלות בתורה כדבעי, לכן חבל שתשלם עליו שכר לימוד גבוה... כששמע אבי הנער את דברי המלמד, הזדעזע ופרץ בבכי נסער, והוא החליט ללכת להיוועץ בדעתו של... אותו תלמיד חכם שקינא בבנו (שכאמור היה אדם מפורסם, ורבים התייעצו עימו) ולשאלו מה לעשות עם הבן. הוא תינה בפניו את צרתו "עד היום חשב שבנו מסוגל להיות רב בישראל, וזה עתה שמע שטעה". הקשיב התלמיד חכם לדברים, השתתף בצער, וייעץ לו לבקש מהמלמד שלא ילמד את בנו גמרא, אלא רק את הדברים המינימליים שיהודי צריך לדעת: להתפלל, וקצת פסוקים מהחומש עד כמה שהוא יכלו לתפוס. שוב התמוגג אבי הנער בדמעות שלישי כששמע את הדברים. "זכי על הנער הזה התפללתי?" בכה האב. אולם בליט ברירה עשה כעצתו של התלמיד חכם, וברוב שעות היום, כשלימד הרב גמרא עם רש"י, היה אברהם יצחק מקבל רשות לשוטט בחוץ כרצונו, ורק כאשר למדו חומש היה אברהם יצחק יושב בין חבריו ולומד עימם. כך נמשך הדבר כמה שבועות. יום אחד הגיע מלמד חדש לכיתה (ואולי ממלא מקום), וגם הוא המשיך לנהוג כך כפי שקיבל מקודמו. אולם באחת הפעמים בעת שמסר שיעור בגמרא, הבחין לפתע המלמד כי הנער אברהם יצחק שאמור היה בשעה זו לשוטט חופשי בחוץ, מאזין בקשב רב לשיעור, מבחין... המלמד שנדהם למראה עיניו קרא לנער והחל בוחנו על דף הגמרא שלמדו, והנה יודע הלה את כל הגמרא על בוריה באופן שוטף יותר משאר התלמידים... כשהוא נדהם כולו, פנה המלמד אל התלמידים בתמיחה: "מדוע אברהם יצחק מסתובב בחוץ ואינו לומד גמרא כאשר התלמידים?" - "כי מוחו חלש ואינו תופס" - ענו, "ולכן החליטו המלמדים שלא להכביד עליו". כששמע המלמד את הדברים הרגיש כאילו דקרו חרבות בגופו, וכשהוא נסער עד עמקי נפשו פנה לאבי הנער: "מדוע בנך אינו לומד גמרא, הלא הוא חכם ונבון מעל בני גילו?" האב סיפר לו את כל מה ששמע מהמלמד הקודם, והעצה שקיבל מהתלמיד חכם. המלמד הבין שמשוהו כאן לא אירע כשורה, והוא הציע לאבי הנער: "תנה את בנך על ידי ואני אלמד אותו באופן פרטי, והיה אם בסוף הזמן יבחן הנער על חמישים דפי גמרא ולא ידע אותם, אל תשלם לי מאומה! ודע לך, כי בטוחני כי בנך יהיה לתפארת בישראל!" ואכן כך היה, המלמד למד עם הנער, והנער ראה סימן ברכה בלימודו והתעלה בידיעותיו, והלך וגדל בתורה מיום ליום. לאחר זמן נודע לאביו של אברהם יצחק שאותו תלמיד חכם הוא זה שגרם לכל המעשה הזה מחמת קנאתו האיומה, ובכדי שהדבר לא יישנה, העביר את בנו ללמוד תורה בעיר רחוקה, ושם המשיך אברהם יצחק להתעלות ולגדול בתורה עד שנעשה לתלמיד חכם מופלג. אותו תלמיד חכם תפס פתאום מה הוא עולל, והתחרט והצטער מאוד על המעשה הרע שעשה, אולם מידת הדין כבר פגעה בו, כששתי בניו שקיווה לראותם גדולי עולם התרחקו מהתורה רח"ל, האחד נעשה מנהל חוות סוסים והשני איכר. אמנם בכדי לתקן במקצת את העוול שגרם לילד, החל לתלמיד חכם לקרב באהבה רבה את אברהם יצחק, וכשחזר הנער לבית אביו כיבדו לדרוש בבית הכנסת, ולאחר הדרשה העמוקה הוא קם ונשקו בחום על מצחו לעיני כל הקהל... (ע"פ הספר איש לרעהו. מקור הסיפור הוא מהספר 'באר יצחק' על מסכת גיטין, שחיברו חתנו של רבי אברהם יצחק זצ"ל)

פרעה יושן וחולם ב' חלומות זה אחר זה, (א ז' שיבולים דקות בולעות שבעה שיבולים עבות. ב) שבע פרות דקות בולעות שבע פרות עבות. ולא היה מי שהצליח לפתור את חלומו בצורה שתניח את דעתו. שר המשקים סיפר לפרעה שיוסף פתר לו את חלומו בבית הסוהר וכפי שפתר כן היה, יוסף מובא אל פרעה ומקדים ואומר לפרעה שלא הוא הפותר אלא האלוקים שם לו את התשובה בפיו, ויוסף פותר לו שמרמזים לפרעה מן השמים שיבואו על מצרים שבע שנות שובע ומיד אחריהן שבע שנות רעב, והסיבה שהחלום נשנה פעמיים כי ממחר האלוקים לעשותו. פרעה מקבל ומאמין לדברי יוסף.

יוסף מוסיף לייעץ לפרעה איך להתכונן לשנות הרעב, שפרעה ימנה אדם שיאגור תבואה במחסנים בשנות השובע בשביל שנות הרעב. פרעה ממנה את יוסף לזה, ואף מכתירו למשנה שלו ונותן בידו סמכויות רבות על כל העם המצרי. בהוראת פרעה מרכיבים את יוסף במרכבת המשנה ברחבי מצרים. פרעה נותן ליוסף אשה, אסנת בת 'פוטפרע' ('פוטפרע' הוא 'שכם בן חמור', ונולדה לו בת מהנישואין עם דינה בת יעקב, ואת בת זו נשא יוסף, ובעצם היא אחייניתו) ונולדו לו ב' בנים, מנשה ואפרים.

לאחר שתמו שנות השובע התחילו שנות הרעב בכל העולם, רק במצרים היה אוכל בזכות יוסף שייעץ להתכונן מבעוד מועד ולאגור תבואה במחסנים. אחי יוסף באים למצרים לקנות אוכל (חוץ מבנימין שיעקב חשש שיקרהו אסון בדרך). יוסף מזהה אותם והם אינם מזהים אותו. הוא טוען שהם מרגלים ואוסרם בבית הסוהר, ולאחר ג' ימים משחררם ומשאיר רק את שמעון. הוא מתנה עימם שישחרר את שמעון רק אם יביאו את בנימין.

בלית ברירה האחים חוזרים לביתם. קודם לכן יוסף מצווה על בנו להניח במזוודותיהם את הכסף ששילמו על התבואה. האחים באים ליעקב, ומספרים לו את המאורעות ואת התנאי לשחרור שמעון. יהודה משכנע את יעקב להוריד עימם את בנימין, ולוקח על עצמו ערבות להחזיר אותו חי ושלם, ואם לא, הוא יהיה מנודה משתי עולמות. יעקב מסכים ושולח עימם את בנימין. בהגיעם שוב אל יוסף, יוסף מזמינם לסעוד עימו בצהריים. אח"כ קנו תבואה, ושוב יוסף מצווה להטמין הכסף בשקיהם, וכן להטמין את גביע הכסף שלו בשקו של בנימין. אך יצאו האחים ממצרים בדרך לביתם, ובנו של יוסף רודף אחריהם וטוען שגנבו את הגביע. האחים טוענים שלא גנבו שום גביע, ומתחייבים שאם ימצא הגביע אצל אחד מהם, הוא ימות, ושאר האחים יהיו עבדים. בנו של יוסף מתחיל לבדוק בשקיהם, והגביע נמצא בשק בנימין... שבורים ורצוצים חוזרים האחים למצרים.

אחינו כל בית ישראל. הנתונים בצורה ובשביחה. העומדים בין פנים ובין ביבשה. המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרוחה. ומאפלה לאורה. ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריי. ונאמר אמן: הגליון הוקדש לזכות השבויים שישבו לביתם בריאים ושלמים, לרפואת הפצועים, ולע"נ הקדושים הי"ד

© כל הזכויות שמורות. לקבלת הגליון בדוא"ל, לתגובות, הערות, הקדשות, ולכל עניין אחר: Z7178090@GMAIL.COM או בפל" 052-719-40-51 נא עזרו לזכות את הריבים בדברי תורה, ושכרם הרבה מאוד.

לע"נ ר' דב ב"ר שמואל ז"ל

לע"נ רבי מרדכי בן רבי בצלאל
הכהן זצוק"ל